

מי אתה סזאר צ'אבס? מערך שיעור לקראת יום זכויות האדם 10.12.2020

"כאשר האדם שמאכיל את העולם על ידי כך שהוא עומל בשדות, הוא בעצמו מקופח מזכויות בסיסיות כגון מזון והיכולת לדאוג למשפחתו, כל קהילת האדם חולה." (סזאר צ'אבס)

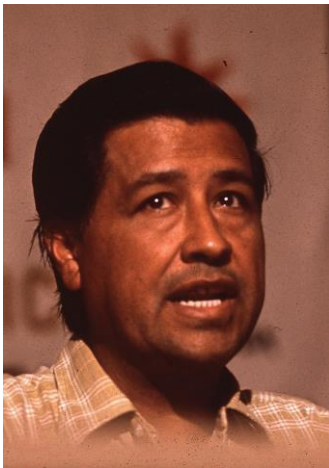

Photo by Keyes, Cornelius M. (Cornelius Michael), 1944-, Photographer (NARA record: 8463989) - U.S. National Archives and Records Administration. Public Domain.

סזאר צ'אבס היה עובד חוה מקסיקני-אמריקאי, מנהיג עובדים ופעיל זכויות אדם, שהביא לשיפור תנאי העבודה של העובדים החקלאיים שעבדו בתנאים מחפירים וללא כל זכויות. הוא היה אחראי לחקיקה של "מגילת הזכויות" הראשונה לעובדים החקלאיים. **המאבק של צ'אבס מהווה השראה גם בשל העובדה שהוא צמח אליו מתוך סיפור חיים, וגם בשל הדרכים הלא-אלימות שבהן בחר: הפגנות, צומות, שביטות וחרמות על מוצרים.** בעידן הציני וחסר האמונה שבו אנו חיים, צ'אבס הוא ההוכחה שהאזרח הפשוט יכול לחולל שינוי גם כשהוא חסר אמצעים. הודות לנחישות ולמסירות שלו לנושא הצדק החברתי הוא קיבל את עיטור הכבוד האזרחי הגבוה ביותר בארה"ב: מדליית החופש הנשיאותית.

בתאריך 10 בדצמבר נציין כמידי שנה את יום זכויות האדם הבינלאומי. עבורנו כאנשי ונשות חינוך, יום זכויות האדם הבינלאומי הוא הזדמנות לבחון עם התלמידים/ות שלנו את נושא הזכויות מזווית שונה מזו המקובלת במסגרת שיעורי אזרחות וחברה. זו הזדמנות לחשוף את התלמידות/ים שלנו למאבקים ולדמויות שפחות מוכרים בשיח בנושא דמוקרטיה וזכויות אדם, להרחיב את יריעת ההתבוננות שלהם ולספק להם מקורות להשראה. סזאר צ'אבס הוא אחד ממקורות ההשראה שלנו. ההפעלה הבאה מוקדשת להיכרות עם דמותו.

הערה למורה: ישנה אפשרות להתחיל את הפעילות בהצגה ודיון על יום הזכויות הבינלאומי ועל "ההכרזה לכל באי עולם בדבר זכויות האדם".

חלק 1: מי אתה סזאר צ'אבס?

יום זכויות האדם הוא מעין יום חג עולמי שבו אנו חוגגים את המפנה שחל בהתייחסות מדינות העולם לנושא זכויות האדם, ואת הסולידריות הכללית האנושית שההכרזה מבקשת לקדם. זהו יום שבו עוסקים בכל בתי הספר ברחבי העולם בנושא זכויות האדם, במקרים של הפרת הזכויות ובמאבקים שנוהלו לאורך ההיסטוריה כדי להבטיח שמירה על הזכויות.

אנחנו בחרנו להתייחס השנה לדמותו של אדם אמיץ שהוביל רבים למאבק על הזכויות שלהם. המאבק שהוביל הוא מאבק מלא השראה, ובעקבותיו חלו שינויים משמעותיים בחייהם של אלו שהצטרפו אליו. וכל זאת בדרכים של שלום וללא כל אלימות. שמו הוא סזאר צ'אבס. האם מישהו/מישהי שמע/ה את שמו בעבר?

נקרא בקצרה על חייו של צ'אבס. אפשר להקריין תוך כדי ההקראה תמונות. להלן קישור לסרטון קצר עם תמונות מחייו של סזאר צ'אבס.

סזאר צ'אבס היה מנהיג זכויות האזרח וזכויות בסביבת העבודה. סנגר על חוואים, היה חוואי בעצמו ודגל בשימור הסביבה במיוחד מפני כימיקלים וחומרי הדברה. צ'אבס האמין שהימנעות מאלומינות יכולה להוביל לשינוי חברתי. בכדי להשיג את מטרותיהם השתמשו צ'אבס ואוהדיו בשיטות של חרמות, שביתות וצומות.

צ'אבס נולד ב-1927 בחווה קטנה ליד יומה, אריזונה בארה"ב. כאשר היה בן 17, החווה בה גדל הועברה לשליטת המדינה מכיוון שלמשפחתו לא היה מספיק כסף לשלם חשבונות. כתוצאה מכך משפחתו נדדה ממקום למקום בחיפוש אחר עבודה בחוות אחרות, מה שנקרא כיום מהגרי עבודה.

מבוגרים וילדים עבדו 15 שעות ביום, כל יום, בשמש החמה. הם הרוויחו פחות משכר המינימום, לפעמים דולר אחד לשעה, לפעמים אפילו פחות. הם חיו בחדרים ללא שירותים ומקלחות, ביחד עם אחרים, כאשר בכל חדר התגוררו בין 6-8 אנשים.

צ'אבס היה אחד מיני רבים מהגרי העבודה המקסיקנים-אמריקאים. הם נקראו "צ'יקאנוס". צ'אבס, כמו מהגרי עבודה רבים אחרים, נכח ביותר מ-30 בתי ספר בצעירותו. הם ראו שלטים רבים בהם נכתב "אין כניסה לכלבים או למקסיקנים" מחוץ למקומות ציבוריים. הוא לא אהב את החיים שלו והוא לא אהב מה שהוא ראה שזה עושה למשפחתו ולאחרים.

אנשים רבים לא יודעים ש-10 שנים לפני שרוזה פארקס נעצרה באלבמה לאחר שסירבה לזוז ממקומה באוטובוס, צ'אבס נעצר ונכלא בקליפורניה לאחר שישב באולם הקולנוע באזור אשר יועד ליפנים ולבנים בלבד, ושנאסר עלאפרו-אמריקאים ולטינים. באותו הזמן נעשו הפרדות באולמות הקולנוע.

צ'אבס הוביל מחאות כנגד היחס הלא אנושי כלפי מהגרי עבודה ובהמשך כלפי כל מי שלא קיבל שכר ראוי, יחס לאהולם או נוצל על ידי מעסיקיו. הוא עבד בשיתוף פעולה עם אפרו-אמריקאים, פורטוריקנים, פיליפינים, צ'יקאנוסורבים אחרים. הוא לימד אותם דרכים לא אלימות לפתרון והעריץ את שיטותיהם של מרטין לותר קינג וגנדי. הוא הקים ארגון בשם "האגודה למען חוואים מהגרי עבודה" במטרה לשרת כאיגוד עובדים ולעודד עובדי אדמה לפעול ביחד בכדי להיות אפקטיביים יותר.

באמצעות חרם, צעדות ושביתות, צ'אבס אילץ את המעסיקים לשלם לעובדים שכר הולם ולספק הטבות אחרות, והוא היה אחראי לחקיקה של "מגילת הזכויות" הראשונה לעובדים החקלאיים. הוא היה מקור לגאווה ותקווה בקרב רבים.

צ'אבס אמר פעם כי "כאשר האדם שמאכיל את העולם על ידי כך שעומל בשדות הוא בעצמו מקופח מזכויות בסיסיות כגון מזון והיכולת לדאוג למשפחתו, כל קהילת האדם חולה". עבור מחויבותו לצדק חברתי והקדשת חייו לשיפור חיי אדם, צ'אבס קיבל הכרה לאחר מותו עם עיטור הכבוד האזרחי הגבוה ביותר, מדליית החופש הנשיאותית.

[מתוך האתר: מאוחדים למען זכויות אדם](#)

חלק 2: המאבק של סזאר צ'אבס

התלמידים/ות יעבדו בקבוצות של 4-1 תלמידים בקבוצה, יקראו טקסט המורכב מקטעים מתוך שני נאומים מפורסמים של סזאר צ'אבס ויענו על השאלות שלהלן (נאום אחד לזכרו של מרטין לותר קינג שנרצח בשנת 1968 , ונאום אחר בתום צום מוצלח שלקח בו חלק למען הפחתת כמות חומרי הדברה בענבים בשנת 1970).

שאלות לעבודה על הקטעים :

- מהי הבעיה איתה ביקש צ'אבס להתמודד?
- מדוע הוא חש דאגה כלפיה?
- מהו מקור הבעיה לפי צ'אבס?
- איזה פתרון הוא מציג לבעיה?
- מה דעתכן/ם על הפתרון שלו?
- אילו פעולות נחשבות בעיניו פעולות שמפגינות אומץ וחוזק? האם אתם/ן מסכימים/ות איתו?

להלן הקטעים מתוך נאומיו של צ'אבס:

"העמק המרכזי בקליפורניה הוא אחד מהאזורים החקלאיים העשירים ביותר בעולם. במרכזו מתים ילדים מסרטן. הילדים חיים בקהילות המוקפות בשדות ענבים בהם עובדים הוריהם. הילדים באים במגע עם הרעלים כשהם משחקים בחוץ, כשהם שותים מים וכאשר הם מחבקים את הוריהם בסוף יום עבודה. והילדים מתים. הם מתים מוות איטי, כואב ואכזרי בערים הנקראות צבירי סרטן כגון מקפרלנד, בהן שיעור תחלואת הסרטן בקרב ילדים גבוה מהשיעור הממוצע ב- 800%."

"ילדים אחרים סובלים ממחלות סופניות, שמקורן על פי מומחים, מחומרי הדברה. ניתן למצוא את אותם חומרי הדברה על הענבים שאותם קונים במכולת. ידידי, עלינו לסיים את הסבל. אין לנו ברירה. עלינו לעצור את מגיפת חומרי הדברה."

"האחראים על השערורייה הזאת הם רודפי בצע וגזענים המתעוורים לעיני כוח. אותה חוסר האנושות המופגנת בסלמה, בברמינגהם, ברבים משדות הקרב של ד"ר קינג, ניתן לראות בכרמים של קליפורניה."

"סירוב לקניית ענבים עם חומרי הדברה היא פעולה פשוטה והצהרה חזקה שהמגדלים מבינים. למען ביטחונכם, למען ביטחונם של העובדים ולמען הילדים, עלינו לפעול ביחד. חבריי, ד"ר קינג הבין שהעושר היחידי מגיע מעזרה לאחר. אני מאתגר אתכם להמשיך בעבודתו על ידי כך שתתנדבו לעבוד למען מטרה ראויה שבה אתם מאמינים."

"המאבק שלנו אינו פשוט. המתנגדים למטרתנו הם עשירים וחזקים ולהם יש בני ברית רבים במקומות גבוהים. אנו עניים, יש לנו מעט בעלי ברית. אבל יש לנו משהו שהעשירים לא יוכלו לקנות. יש לנו את גופנו, את נשמתנו ואת הצדק של מטרתנו כנשק. כשאנו כנים עם עצמנו עלינו להודות שחיינו הם כל רכושנו. לכן, זוהי הדרך שבה אנו משתמשים בחיינו הקובעת איזה סוג של אנשים אנחנו. אני מאמין שרק בנתינת חיינו אנו מוצאים חיים. אני משוכנע שפעולת האומץ האמיתית, שהגבריות האמיתית, היא להקריב את עצמנו למען אחרים במאבק לא אלים למען הצדק."

חלק 3: מה אנחנו יכולות/ים ללמוד מסזאר צ'אבס?

לאחר העבודה בקבוצות, נתכנס במליאה לשיתוף ולדיון.

שאלות לדיון:

- סזאר צ'אבס אמר פעם: "כאשר האדם שמאכיל את העולם על ידי כך שעומל בשדות הוא בעצמו מקופח מזכויות בסיסיות כגון מזון והיכולת לדאוג למשפחתו, כל קהילת האדם חולה". מה דעתכם/ן על המשפט הזה?
- מהן הזכויות הבסיסיות הנוספות שהחברה חייבת לספק לכל אדם ואישה שחיים בה?
- מה לדעתכם/ן היה קורה אם צ'אבס לא היה נלחם עבור זכויות החקלאים?
- האם אתם/ן מכירים/ות מקרים של אנשים בארץ או בעולם שהזכויות הבסיסיות שלהם מקופחות גם בימינו?
- האם זה אמור להטריד אותנו שיש אנשים/נשים שזכויותיהם/ן נפגעות?
- האם כחברה אנחנו צריכים לעשות מעשה ולהיאבק על הזכויות שלהן/ם? מה אנחנו כפרטים יכולים לעשות? אילו כלים דמוקרטיים עומדים לרשותנו כשאנו נתקלים במקרים של פגיעה בזכויות?